

O právu občanském

René Fischer, Alena Hájková

1. Kde je najdeme

Občanským právem rozumíme soubor právních předpisů podrobně upravujících práva přiznaná všem občanům České republiky a deklarovaná Listinou základních práv a svobod (viz výše). Jako příklad všem snad srozumitelný uvádím právo vlastnit majetek. Od něj se pak odvíjí právo majetek dědit, právo získat věc do vlastnictví, právo majetek spravovat nebo taky prodat atd. Podrobnější úprava těchto práv je právě předmětem občanského práva.

Základním právním předpisem občanského práva je **zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník** ve znění pozdějších předpisů (**dále jen „OZ“**). OZ upravuje (dle § 2 OZ) majetkové vztahy různých subjektů práva (fyzických a právnických osob, státu ...) a vztahy vyplývající z práva na ochranu osob, pokud nejsou tyto vztahy upraveny jinými zákony (např. obchodní vztahy mezi těmito subjekty jsou upraveny Obchodním zákoníkem). Krom toho obsahuje některá obecná ustanovení, z nichž vycházejí i další předpisy občanského práva – např. stanoví podmínky, kdo je fyzickou osobou (§ 7 a násl. OZ), kdo je právnickou osobou (§ 18 a násl. OZ), stanoví možnosti a podmínky zastoupení účastníků v právních vztazích (§ 22 a násl. OZ) a další instituty, které svým významem přesahují rámec OZ. S některými z nich se blíže seznámte v závěru této kapitoly ve vybraných ustanoveních OZ, a o některých se dozvíte více dál v této publikaci.

Dalšími právními předpisy občanského práva jsou **např.:**

- shora zmíněný obchodní zákoník (zákon č. 513/1991 Sb. obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů),
- Autorský zákon (tj. zákon č. 35/1965 Sb. o dílech literárních, vědeckých a uměleckých ve znění pozdějších předpisů),
- Zákon o rodině (tj. zákon č. 94/1963 Sb. o rodině ve znění pozdějších předpisů),

- Zákon o nájmu a podnájmu nebytových prostor (tj. zákon č. 116/1990 Sb. o nájmu a podnájmu nebytových prostor ve znění pozdějších předpisů),
- Zákon o sdružování občanů (tj. zákon č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů ve znění pozdějších předpisů) – velmi důležitý, protože je základem pro vznik všech občanských sdružení, tj. i většinu dětských organizací.

Výčet ani zdaleka není úplný. Důvody pro úpravu některých z občanských práv zvláštními právními předpisy jsou různé, ale nejčastějším důvodem je zřejmě obsáhlost jednotlivých témat.

VYBRANÁ USTANOVENÍ OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU

Domácnost

§ 115

Domácnost tvoří fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby.

Osoby blízké

§ 116

Osobou blízkou je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel, partner; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní.

§ 117

Stupeň příbuzenství dvou osob se určuje podle počtu zrození, jimiž v řadě přímé pochází jedna od druhé a v řadě pobočné obě od nejbližšího společného předka.

Věci a práva

§ 118

(1) Předmětem občanskoprávních vztahů jsou věci, a pokud to jejich povaha připouští, práva nebo jiné majetkové hodnoty.

(2) Předmětem občanskoprávních vztahů mohou být též byty nebo nebytové prostory.

§ 119

(1) Věci jsou movité nebo nemovité.

(2) Nemovitostmi jsou pozemky a stavby spojené se zemí pevným základem.

§ 120

(1) Součástí věcí je vše, co k ní podle její povahy náleží a nemůže být odděleno, aniž by se tím věc znehodnotila.

(2) Stavba není součástí pozemku.

§ 121

(1) Příslušenstvím věci jsou věci, které náleží vlastníku věci hlavní a jsou jím určeny k tomu, aby byly s hlavní věcí trvale užívány.

(2) Příslušenstvím bytu jsou vedlejší místnosti a prostory určené k tomu, aby byly s bytem užívány.

(3) Příslušenstvím pohledávky jsou úroky, úroky z prodlení, poplatky z prodlení a náklady spojené s jejím uplatněním.

Počítání času

§ 122

(1) Lhůta určená podle dní počíná dnem, který následuje po události, jež je rozhodující pro její počátek. Polovinou měsíce se rozumí patnáct dní.

(2) Konec lhůty určené podle týdnů, měsíců nebo let připadá na den, který se pojmenováním nebo číslem shoduje se dnem, na který připadá událost, od níž lhůta počíná. Není-li takový den v posledním měsíci, připadne konec lhůty na jeho poslední den.

(3) Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den.